

Smysl

Ladislav Hejránek

This is a part of the original document:

[1993](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1993](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 4. 7. 1993

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 4. 7. 1993

Smysl

Po smyslu se tážeme několikerým způsobem a slovo „smysl“ tu potom chápeme v různých významech. První, základní význam spočívá v našem rozpoznání, že některé „věci“ (tj. souvislosti, události, artefakty atd.) nám „dávají“ smysl a jiné nikoliv. Zároveň si přitom uvědomujeme, že okolnost, že nám něco „nedává“ smysl, ještě nemusí znamenat skutečnou absenci smyslu, nýbrž také jen to, že jsme onen smysl (dosud) nepochopili. Přitom nám nejde o víc než o jisté omezené souvislosti, např. když zjistíme, že jakýsi podivný útvar ve větvích stromu, připomínající naskládanou hromádku větvíček, je vlastně ptačím (vraním) hnízdem. V takovém případě se už netážeme, jaký má vůbec pro ty ptáky smysl sedět na vejcích a přivádět na svět další mladé, jaký smysl má existence vran v přírodě, jaký vůbec má smysl život ve vesmíru, jaký smysl má vesmír apod. Omezený, ohraničený smysl naskládaných větvíček je nesporný, nejde o náhodu, nýbrž o umělý výtvar, byť (ve srovnání s jinými hnízdy) značně nedokonalý, ba primitivní. Ale jakmile už nejde o život a o to, jak si živé bytosti přizpůsobují svět ke svým cílům (být neuvědomovaným), zdá se nám otázka po „smyslu“ nesmyslná. To proto, že kauzální nexus považujeme za něco naprosto odlišného od „smysluplnosti“: kauzalita sice počítá se souvislostmi, ale nikoliv se smyslem. Proč však uvažujeme tímto způsobem? Je to prastarý vliv Aristotelův, který v nás přetrvává v podobě před-sudků. Fenomenologie tento rozdíl smazává a ukazuje, jak vůbec všechno, co vnímáme a co si uvědomujeme, je už nějak „smysluplné“, i když se nám to zdá být beze smyslu. Ona nesmyslnost se nám musí nějak ukázat resp. vyjevit, a to je možné jen na pozadí resp. na bázi nějaké smysluplnosti, totiž smysluplnosti našeho dívání a vidění, poslouchání a slyšení atp. Tím však „smysl“ radikálně subjektivizuje.

(Berlín, 930704-1)